

Michał Zdzisław Saryusz Zamojski

uczeń

Ur. 0.0.1680, Zamość

Zm. 3.3.1735, Zamość

Dane rodziców

Marcin Zamojski (1637-1689)

Anna Franciszka Gnińska (zm. 1704)

Wychowanie i wykształcenie

Po zakończeniu [edukacji domowej](#) wraz z braćmi [Tomaszem Józefem](#), Michałem i [Marcinem](#) (uczył się wówczas wraz z nimi Jan Franciszek Zamojski, najstarszy syn Marcina, młodo zmarły) rozpoczął naukę w [Akademii Zamojskiej](#). W dniu 17 października 1689 roku, kiedy miał zaledwie dziewięć lat, wpisano go do metryki studentów na niższy, trwający pięć lat, poziom nauczania, do klasy ortografii. [Tomasz](#) znalazł się w klasie analogii, natomiast Michał i [Marcin](#) trafili do klasy ortografii. Po krótkim okresie nauki w [Krakowie](#), bracia ponownie studiowali na [Akademii Zamojskiej](#), ucząc się, już na szczeblu akademickim, w jednej z klas wyższych. Michał uczył się tam zapewne do początku 1695 roku.

Od 1695 roku bracia przebywali w [Braniewie](#), uczęszczając do miejscowej [szkoły jezuickiej](#). Wszyscy trzej Zamojscy wpisali się do albumu uczniów dnia 26 listopada 1695 roku do klasy filozofii. Celem pobytu w szkole była przede wszystkim nauka [języka niemieckiego](#) przygotowująca podskarbiców do planowego [Grand Tour](#).

Zagraniczna [podróż edukacyjna](#), w którą wyjechał wraz z dwoma braćmi pod opieką dwóch [preceptorów](#) ([jezuity Jana Krukowieckiego](#) i szlachcica [Jana Kamockiego](#)), trwała ok. czterech lat (1697-1701). Bracia otrzymali [instrukcję wychowawczą](#) przygotowaną przez matkę, być może zredagowaną z pomocą innych osób. [Podróż](#) objęła kilka krajów ([Śląsk](#), [Czechy](#), [Niemcy](#), [Francja](#), [Anglia](#), [Niderlandy](#), [Italia](#)). Planowano również wyjazd na [Półwysep Iberyjski](#), który nie doszedł jednak do skutku.

Młodzi Zamojscy pobierali najpierw nauki u prywatnych nauczycieli w [Pradze](#) (1697-1698), następnie uczyli się na [akademii jezuickiej](#) w niemieckim [Ingolstadt](#) (peregrynanci immatrykulowali się na tamtejszym [uniwersytecie](#) 24 marca 1698 roku), następnie uczyli się pod kierunkiem zatrudnianych profesorów w [Paryżu](#) (1698-1700), a później w [Rzymie](#) (1700-1701). W międzyczasie zorganizowano wycieczkę krajoznawczą do [Anglii](#) i [Niderlandów](#) (1699). Ostatnim akcentem podróży było zwiedzanie [Italii](#) oraz ponowny pobyt w [Pradze](#). Przedmiotami nauczania była [historia](#), [retoryka](#), [polityka](#) i [ekonomia](#) oraz [język niemiecki](#) i [francuski](#), muzyka i taniec.

Etapy kariery dot. edukacji

Był autorem kilku rękopiśmiennych skryptów podróźnych. Spisywał oficjalny [diariusz podróży](#) (znany dwie jego części - "Dyariusz podróży i pobytu za granicą Michała Zdzisława Zamojskiego w latach 1697-1698" oraz "Dyariusz po odjeździe naszym z [Ingolsztadu](#)"). W trakcie nauki we [Francji](#) spisał również [notatki](#) z wysłuchanych wykładów oraz dysput akademickich: "Dyariusz zajęć Michała Zdzisława Zamojskiego bawiącego na naukach w Paryżu w 1699 r.". Również w innym manuskrypcie szkolnym, pisanym jego ręką i zatytułowanym, "Notata varia", który obejmuje lata 1695-1701, znajdują się jego [notatki](#) m.in. z czasu pobytu w [Italii](#).

Oprócz tego był również autorem szeregu regularnie pisanych listów, w których informował matkę o swoich postępach w nauce oraz ewentualnych perypetiach i problemach w przebiegu [zagranicznej peregrynacji](#).

Jego zasługą na polu edukacji była dbałość o stan i rozwój [Akademii Zamojskiej](#) po objęciu urzędu ordynata

zamojskiego.

Fakty z życia osobistego

Żył najdłużej spośród trójki braci. Po śmierci swego starszego brata [Tomasza Józefa](#) został VI ordynatem zamojskim. Pełnił wysokie urzędy wojewody smoleńskiego oraz łowczego wielkiego koronnego. Piastował dochodowe stanowiska starosty bolimowskiego, łonkorskiego, bratiańskiego i gniewskiego. Był dwukrotnie żonaty i jako jedyny z braci pozostawił potomstwo, przedłużając tę linię Zamoyskich. Po raz pierwszy ożenił się, niedługo po powrocie z [peregrynacji zagranicznej](#) (1703), z Anną z Kościelca Działyńską. Z drugiego małżeństwa z księżniczką Elżbietą Wiśniowiecką narodziła się jedyna córka Katarzyna.

Żył w [XVII-XVIII wieku](#).

Bibliografia

Podmiotowa

1. Biblioteka Narodowa, Warszawa, rkps 6891, Michał Zdzisław Zamoyski, *Dyariusz po odjeździe naszym z Ingolsztadu*.
2. Biblioteka Narodowa, Warszawa, Biblioteka Ordynacji Zamoyskich rkps 1466, Michał Zdzisław Zamoyski.
3. Biblioteka Narodowa, Warszawa, Biblioteka Ordynacji Zamoyskich rkps 1455, Michał Zdzisław Zamoyski.
4. Biblioteka Narodowa, Warszawa, Biblioteka Ordynacji Zamoyskich rkps 1528, Michał Zdzisław Zamoyski, *Notata varia*.
5. Archiwum Główne Akt Dawnych, Warszawa, Archiwum Zamoyskich 548, Michał Zdzisław Zamoyski, *Listy Michała Zdzisława Zamoyskiego do matki*.

Przedmiotowa

1. A. Kucharski, *Grand Tour Tomasza, Michała i Marcina Zamoyskich z przełomu XVII i XVIII wieku*, Klio. Czasopismo poświęcone dziejom Polski i powszechnym, 33, 2015.
2. H. Gmiterek, *Czechy w diariuszu podróży Michała Zdzisława Zamoyskiego z końca XVII wieku*, [w:] Rola komunikacji i przestrzeni w średniowiecznych i wczesnonowożytnych dziejach Czech i Polski, red. A. Paner i W. Iwańczak, Gdańsk, 2008.

